

סימן ו

ברכת הדלקת נרות שבת לאחר ההדלקה

שאלה:

נשאלתי ע"י תלמיד מעדות המזרח שבביתו נוהגים להדליק תחילה את נרות השבת ורק לאחר מכן לברך על ההדלקה, ובתוך כדי לימודו ראה בספר ילקוט יוסף (ח"ד עמ' קנ"ט) שהנוהגים כן נכנסים לספק ברכה לבטלה וצריך לשנות המנהג – האם צריך להעיר לאימו לשנות את מנהגה, או שתמשיך במנהגה?

תשובה:

א. מקור חובת ברכת הדלקת הנר

מוסכם על רוב הראשונים, וכן נפסק להלכה, שהדלקת נר שבת טעונה ברכה ככל ברכת המצוות. כך מדייקים התוס' ממחלוקת האמוראים במסכת שבת דף כה ע"ב האם הדלקת נר שבת מצווה או חובה. אמנם התוס' שם (ד"ה חובה) הביאו דעה התולה דבר זה במחלוקת וז"ל: ויש שרוצים לומר דאין לברך אהדלקת נר מדקרי ליה חובה כדאמרין מים אחרונים חובה ואין טעונים ברכה ואומר ר"ת דשיבוש הוא... אבל הדלקת נר היא חובה של מצוות עונג שבת. דעת היש מי שרוצים מובא במרדכי בשם ר' משולם ורוב הראשונים דחו דעתו ולדעתם יש לברך.

ב. זמן הברכה לדעת בה"ג

לכאורה, ככל ברכת המצוות היה ראוי לברך על הדלקת הנר "עובר לעשייתה". אלא שבהדלקת הנר קיים חשש שמא לאחר שתברך לא תוכל עוד להדליק את הנר משום שקיבלה עליה שבת בעצם הברכה. בדבר זה נחלקו הראשונים ונבאר את המחלוקת מיסודה.

בגמ' שבת (דף כ"ג ע"ב) נאמר: "אמר רבא פשיטא לי נר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו", וכתב שם הר"ן (בדף י' מדפי הרי"ף ע"א) בשם הרמב"ן: "משמע לי דאף להקדים מקדימין נר ביתו לשל חנוכה שכל התדיר והמשובח מחבירו קודם לחבירו. אבל ראיתי לבה"ג שאומר והיכא דקא בעי אדלוקי נר חנוכה ונר שבת ברישא מדליק דחנוכה והדר מדליק של שבת דאי אדליק דשבת ברישא איתסר ליה לאדלוקי דחנוכה משום דקבלה לשבת עליה", עיי"ש. הר"ן שם מאריך בקושיות הרמב"ן על דעת בה"ג ולאחר מכן מאריך ויוצא להגנה על דעת בה"ג, עיי"ש.

נמצא שמחלוקתם היא האם פעולת הדלקת נרות שבת (הכוללת ברכה ומעשה הדלקה) ה"ז כקבלת שבת או לאו. הראשונים מנסים לדייק אליבא דדעת בה"ג באיזה שלב בדיוק נעשית קבלת

המנהג.

כלומר: לפני מנהג מהרי"ו קבלת השבת נעשית כבר בשעת הברכה, ולכן התקין לברך לאחר מעשה ההדלקה, וכדי שעדיין ייחשב הדבר ל"עובר לעשייתן" הנהיג את כיסוי הנרות בידיים.

ג. כיצד פסק השו"ע?

הב"י בהלכות שבת (או"ח סי' רס"ג) הביא את דעת בה"ג והחולקים עליו באריכות ולא הכריע כמי ההלכה. ואף בשו"ע (שם סעיף י') הביא מרן את הדעות השונות וז"ל: "לבה"ג, כיוון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה, ועפ"ז נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה, ואין מכבות אותה. וי"א שאם מתנה קודם שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו, מועיל. וי"א שאינו מועיל לה. ויש חולקים על בה"ג ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפילת ערבית, שכיוון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכתם. ולדידן כיוון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו".

והוסיף הרמ"א (שם): "והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה, אם לא שהתנתה תחילה, ואפי' תנאי בלב סגי (מרדכי), אבל שאר בני הבית מותרין במלאכה עד ברכו".

מצד אחד מקובל בד"כ שכאשר מרן מביא בשו"ע דעת יחיד ומייד מביא דעת "יש אומרים" החולקת - דעתו להכריע שלא כדעה הראשונה. אולם בהלכה זו האריך מרן בלשונו של בה"ג ונראה שלא בכדי.

השבת:

א. המרדכי (שבת סי' רצ"ג) הביין שלדעת בה"ג קבלת השבת נעשית באמירת הברכה, ולכן כתב שאשה המברכת על הדלקת נרות השבת צריכה להתנות שלא לקבל השבת עד לאחר ההדלקה. [בהקשר לכך הביא המרדכי גם את דעת רבנו משולם (שדחאווה התוסי') שאין מברכים כלל על הדלקת הנר מפני שהיא חובה ואינה מצווה, ונראה שרומז לבעיה נוספת הנפתרת ע"י דעתו של רבנו משולם - שאם הייתה ברכה, הייתה קבלה בעת הברכה ולאחר מכן א"א היה להדליק, ולכן סובר שאין מברכין].

ב. בעל 'שבולי הלקט' (נ"ט) כותב שמועד קבלת השבת הוא לאחר סיום כל הפעולות הקשורות להדלקה, ולכן גם לדעת בה"ג מברכים תחילה ומדליקים את הנרות ומכבים את הנר שבאמצעותו הדליקו את הנרות, ורק אז נאסרים בעשיית מלאכה.

ג. דעה נוספת הובאה ב'שבולי הלקט' ובוארה בב"י (או"ח סי' רס"ג) - שכיבוי הנר שבאמצעותו הדליקו אינו מעניין ההדלקה, ולכן צריך להניח את הנר ולא לכבותו. אך כל דבר ששייך לעצם ההדלקה מותר לעשותו כרגיל, מפני שקבלת השבת נעשית רק בסיום ההדלקה.

ד. ה'דרכי משה' בהלכות שבת (או"ח סי' רס"ג אות ב') הביא את דעת המרדכי דמברך קודם ההדלקה אך הוסיף: "והמנהג לברך אחר ההדלקה. וכתב מהרי"ו וי"ל: 'וכדי שיהא הברכה עובר לעשייתן משימין היד לפני הנרות עד אחר הברכה דזה מיקרי עובר לעשייתן דהרי עדיין לא נהנה מן האור' עכ"ל, וכן הוא

שבת, אחד האיש ואחד האישה גם ביו"ט צריך לברך להדליק נר של יו"ט. השו"ע אינו נוקט בלשון ברורה מתי יש לברך, אלא נוקט בלשון "כשידליק - יברך וכו'". ואף הרמ"א שם, שהביא את דעת מהרי"ו סיים: "וכן הוא המנהג" ולא כתב זאת כהלכה פסוקה.

ד. דעת ה'יחווה דעת'

ולכאורה נראה שלספרדים הפוסקים כדעת מרן אין מקום לברכה אחר ההדלקה (שהרי מרן לא הביא דעה זו כלל וכלל), ואף הרמ"א שפסק שהמנהג להדליק ולאחר מכן לברך, הרי זה לשיטת בה"ג ופסק כן רק בשם "יש מי שאומר". ואכן בשו"ת יחו"ד (ח"ב סי' ל"ג) כתב בדעת הרמ"א: "אולם זהו דווקא לדעת בה"ג שסובר שקבלת שבת תלויה בהדלקת נרות, אך רבו הפוסקים החולקים עליו... ולפי"ז ברור שצריך לברך על הדלקת הנרות בע"ש קודם ההדלקה, כדין כל המצוות שמברכין עליהם עובר לעשייתן שהרי כל עיקר הסברא שכתב מהרי"ו בשם מקצת נשים, שאם יברכו תחילה לא יוכלו להדליק, אינה אלא לדעת בה"ג שקבלת שבת תלויה בהדלקת הנרות וסוברים שהכל תלוי בברכה שנזכר בה להדליק נר של שבת, ואף גם זאת יד הדוחה נטויה שאין קבלת שבת תלויה בברכה בלבד אלא עם סיום ההדלקה... ולפי"ז רשאות לברך תחילה ואח"כ להדליק כדין כל מצוות שצריך לברך עליהן עובר לעשייתן". והוסיף יחו"ד בהמשך תשובתו שם: "ומעתה נראה שלפי דעת מרן שסובר

[ומה שסיים בלשון "לדידן" לכאורה אינו מתייחס אלא למנהג אמירת "מזמור שיר"].

גם הרמ"א לא כתב שאנו סוברים כדעת בה"ג אלא כתב שהמנהג שאותה אשה מדלקת מקבלת שבת בהדלקה אם לא שהתנתה תחילה.

גם בהלכות חנוכה (או"ח סי' תרע"ט) הביא הב"י בקיצור את הראשונים שחלקו על בה"ג ואעפ"כ כתב בסיום: "ולענין מעשה נראה לי דמדליק של חנוכה תחילה דאף לדברי החולקים על בה"ג אם רצה להדליק של חנוכה תחילה רשאי". כלומר, נראה שמרן לא רצה להכריע במחלוקת זו, ולכן נטה לצאת ידי חובת כולם, שהרי כולם מודים שבהקדמת נר חנוכה אין בעיה הלכתית, וכך הכריע בשו"ע (או"ח סי' תרע"ט): "בע"ש מדליקין נר חנוכה תחילה ואח"כ נר שבת".

אמנם הד"מ (שם אות א') הקשה על הב"י שבכך מפסידים את הקדמת התדיר לשאינו תדיר (בניגוד לדברי הרשב"א!), אך אעפ"כ סיים דבריו: "מיהו אנו נוהגים להדליק של חנוכה תחילה, וכ"כ במנהגים שלנו" ולכאורה נראה שסיבת ההקדמה היא חשש לדעת בה"ג (אך להלן נדקדק מלשון הרמ"א שתלה זאת במנהג ולא בעיקר הדין - שאין כאן חשש לדעת בה"ג). ואף בשו"ע לא הגיה הרמ"א לחלוק על דברי מרן, ומשמע שמסכים לדבריו.

חוסר ההכרעה של השו"ע בא לידי ביטוי גם בדבריו לגבי סדר ההדלקה של נרות שבת (בסי' רס"ג ס"ה) וז"ל: כשידליק, יברך בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר של

הרמ"א: "והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה אם לא שהתנתה תחילה אבל שאר בני הבית מותרין במלאכה עד ברכו". משמע שרק אשה מקבלת שבת בהדלקתה, ואף זה רק מנהג, ואילו גבר שמדליק אינו מקבל שבת בהדלקתו ודינו ככל שאר "בני הבית". ואכן המ"ב שם בס"ק מב מדויק מלשון הרמ"א - "ואם האיש מדליק ליכא מנהגא ומותר במלאכה", ואילו לדעת הבה"ג לכאורה עצם ההדלקה היא פעולת קבלת שבת, ואין חילוק לעניין זה בין גברים לנשים!

[ג]. באו"ח סי' תרע"ט (ס"ק א) הקשה הד"מ על הב"י מדוע לא חשש לדעת הרשב"א שגם שבת קודם לנר חנוכה משום שהוא תדיר, ואילו סבר הרמ"א כבה"ג שבהדלקת נרות שבת מקבלים את השבת - לא שייכת קושיית הרשב"א. מכאן משמע שאף הרמ"א לא סבר כבה"ג, אלא שסיים שם: מיהו אנו נוהגים להדליק של חנוכה תחילה וכ"כ במנהגים שלנו ע"כ. כלומר זהו המנהג למרות שבדין יש מה להשיב.

[ד]. לגבי מנהג מהרי"ו שהביא הרמ"א, לכסות עיניים בשעת הברכה, נחלקו האחרונים (הובאו בבה"ל שם ד"ה אחר) האם מנהג זה נוהג גם באיש המדליק או רק באישה המדלקת: דעת ה'דרך החיים' שאף איש ינהג כן משום דלא פלוג, ולדעת ר"ע איגר והחיי"א האיש מברך ואח"כ מדליק. והרי לכאורה לדעת בה"ג דין זה הוא מעיקר הדין ואף הגברים צריכים לנהוג כן מעיקר הדין! משמע שסוברים שהרמ"א לא ס"ל כבה"ג. [אלא שאין זו

שאינן קבלת שבת תלויה בהדלקת הנרות, ממילא הדבר ברור שדין הברכה על הדלקת הנרות כדין כל המצוות שמברך עליהן עובר לעשייתן והברכה לאחר ההדלקה היא כברכה לבטלה", עיי"ש.

ה. האם הרמ"א סובר כבה"ג?

מדברי היחוד הנ"ל ברור שכל דבריו של הרמ"א נאמרו אליבא דשיטת בה"ג, מפני שפסק כמותו. אך לדעת מרן שפסק שלא כמותו אין מקום לדין זה. אך אין זה ברור כלל וכלל שדעת הרמ"א כדעת בה"ג, ואף נראה להוכיח שהרמ"א לא פסק כבה"ג וכמה הוכחות לדבר:

[א]. אילו היה הרמ"א פוסק כבה"ג - כיצד התיר לגברים שהדליקו נרות שבת להתפלל מנחה לאחר מכן? והרי לדעת בה"ג במעשה ההדלקה הם מקבלים עליהם שבת ומפסידים את היכולת להתפלל מנחה של חול? [והראיה שהרמ"א מתיר למי שהדליק נרות שבת להתפלל מנחה לאחר מכן - מוכח כן מהשו"ע (או"ח סי' רס"ג סעיף ט"ו) שכתב שמי שלא התפלל מנחה עד שקיבלו הקהל שבת, לא יתפלל מנחה באותו ביהכ"ג, אלא ייצא החוצה ויתפלל בחוץ - והוא שלא קיבל שבת עימם, והרמ"א לא העיר על דבריו. ואילו היה הרמ"א סובר כבה"ג, שבהדלקת נרות מקבלים שבת, היה צריך להוסיף: "והוא שלא הדליק נרות שבת", שהרי אם הדליק שוב אינו יכול להתפלל מנחה לאחריו דהווי תרתי דסתרי].

[ב]. בסי' רס"ג ס"י, לאחר שמרן הביא את דברי הבה"ג ודברי החולקים, כתב

ולקבל עליו שבת מיד רשאי, כי כיוון שמקבל עליו שבת מייד אין זו הקדמה, ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה". וביאר המ"ב שם (ס"ק ז) שהיינו שיפרוש עצמו מכל מלאכות האסורות ואפי' מאותם דברים שהם אסורים מדרבנן. כלומר בהדלקת הנר לפני זמן כניסת שבת מקבל עליו את השבת בתוספת שבת לכל דבר ועניין. מכאן מוכח שגם כאשר אין חובה לקבל שבת בהדלקת הנר (שהרי עוד היום גדול), מותר לעשות כן באופן מכוון ע"י שמקבל את השבת, ובכך ניכר שהנר הוא נר שבת.

ואולי זו גם הסיבה שמרן הביא את דעת בה"ג באריכות (בסי' רס"ג ס"י), שהרי אף שאין הלכה כמותו – אם הנשים רוצות לנהוג כמותו הרשות בידן.

דא עקא, שתקנה זו, להסמיך את קבלת השבת להדלקת הנר גררה בעקבותיה חששות וספקות הלכתיים – שמא בלא תנאי אסור להדליק לאחר הברכה ושמא אסור לכבות את הנר לאחר ההדלקה – ואשה שלא תדע להקפיד על כך תיכשל בדבר, ואם כן יצא שכרינו בהפסדנו, כי תבאנה נשים לידי מכשול. לכך הנהיג הרמ"א להדליק כשיטת המהרי"ו (לכסות את העיניים בשעת הברכה), ובתורה מנהג הנהיג כן – שתקבלנה הנשים את השבת בברכה שנאמרת לאחר ההדלקה (וכיבוי הגפרור) ואז תצאנה יד"ח כל השיטות: מצד אחד מהדרות ומקבלות את השבת עם תוספת שבת בזמן הראוי, ומצד שני לא נכנסות לבעיית התנאי ולבעיית הכיבוי.

שמא תאמר: מדוע לא לחנכן וללמדן שלא לכבות את הפתילה לאחר ההדלקה, או

הוכחה גמורה, כי אולי הרמ"א חושש לבה"ג, אלא שסובר שמועיל תנאי, כדעת המרדכי. אמנם לכתחילה הנהיג כמנהג מהרי"ו כדי שלא תשכחנה הנשים להתנות. אבל לגבי גברים שרגילים לקבל שבת בבית הכנסת – אין צורך בתנאי, מפני שברור שאין בכוונתם לקבל שבת בהדלקה (ובפרט כשלא התפללו מנחה, כדלעיל) וכאילו התנו במפורש! אך מ"מ ההוכחות הקודמות בעינן עומדות].

ו. הבנה מחודשת בדברי הרמ"א

לכן נראה לומר שאכן הרמ"א והשו"ע לא חששו לדעת בה"ג מעיקר הדין, ומצד הדין אין הכרח לקבל את השבת בהדלקת נרות. ומעיקר הדין כל איש ואשה צריכים לקבל על עצמם שבת בפה במפורש, האנשים עושים זאת באמירת "מזמור שיר ליום השבת" בבית הכנסת*, ונשים היו מקבלות על עצמן לאחר הדלקת הנרות קודם שקיעת החמה. וכדי שהנשים לא תשכחנה לקבל שבת ותבאנה לידי איסור (כי הן בד"כ אינן באות לביהכ"נ), הנהיגו בתורה מנהג שהנשים תקבלנה את השבת בזמן הדלקת הנרות, נמצא שלא עצם ההדלקה מחילה על האישה את השבת אלא רק תקנה 'חיצונית' הסמיכה את העניינים זה לזה.

את המקור להסמכת קבלת השבת להדלקת הנרות ייתכן שלקחו מדין המקדים לקבל עליו שבת משעת פלג המנחה, כפי שכתב השו"ע (או"ח סי' רס"ג סעיף ד'): "לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול, שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת... ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול

א. הערת הגר"א נבנצל שליט"א: בתנאי שאומרים זאת לפני השקיעה.

הרבה פוסקים מעדות המזרח שנוהגים כהמהרי"ו המובא ברמ"א, דהיינו שמדליקות ולאחר מכן מברכות. כן מופיע בחיד"א ב'מחזיק ברכה' (סי' רס"ג סק"ד), וכן כתב ב'בן איש חי' (שנה ב' פרשת נח אות ח') וכן כתב הגאון הרב שלום משאש זצ"ל בשו"ת 'שמש ומגן' (ח"ב או"ח סי' ע"ב אות א'; וח"ג או"ח סי' סג אות ח וסי' עא ויו"ד סי' נט).

ואף שכתב הרב יחז"ד (ח"ב סי' ל"ג; הובא לעיל בהרחבה) שמנהג הספרדים היה כדעת השו"ע ורק בדורות אחרונים נטו אחר דברי הרמ"א והקצש"ע, כבר השיב על טענות אלו בשו"ת 'שמש ומגן' הנ"ל (ח"ג סי' ס"ג) וז"ל: "הנני להשיב שמנהג מרוקו היה לברך על נרות שבת אחרי ההדלקה, וטעמם פשוט שאחרי הברכה כבר קיבל שבת ואיך ידליק אח"כ... והמרוקאים בבואם לכאן לא ידעו מה לעשות. ובבואם לשאל אני אומר להם אל תטוש תורת אימך וישארו במנהגם כי המנהג הוא דבר גדול לסמוך עליו" עיי"ש. משמע מדבריו שזהו מנהג עתיק יומין ולא ששונה לאחרונה כדברי היחז"ד.

ונראה להוסיף שגם הפוסקים הנ"ל אין זה מטעם שפוסקים נגד מרן, שהרי מרן בפירוש הביא את דעת בה"ג בשו"ע ואם דוחהו בשתי ידיו אמאי מביאו? ובסי' תרע"ט בהלכות חנוכה בפירוש חשש מרן לצאת גם ידי בה"ג ולכן פסק כדברי בה"ג כדי לצאת ידי הכול בבחינת מהיות טוב אל תהי רע. ובפירוש כתב שם בב"י דאף לחולקים על בה"ג אם רצה להדליק של חנוכה תחילה רשאי, ולמרות שזה סותר כלל הלכתי של תדיר ושאינו תדיר וכל זה

לחילופין, ללמדן להתנות שלא לקבל שבת עד לאחר כיבוי הפתילה? אך נראה שאין זה פתרון טוב, כי לא כל הדעות שוות וישנן נשים שראו ת"ח המדליקים ומכבים את הפתילה (מפני שלא קיבלו עליהם שבת) ועלולות לטעות וללמוד ממעשיהם. ועוד, אם נחנכן להתנות, יש חשש שמא 'תארכנה' את התנאי ותחשובנה שמותר להן לעשות מלאכות נוספות עוד זמן רב לאחר ההדלקה ותיכשלנה באיסורי שבת וכן לא תקבלנה עליהן תוספת שבת, וכפי שכתב ערוה"ש (סי' רס"ג סי"ג): "ואע"פ שאפשר לברך ולכוון שלא תקבל עליה שבת, מ"מ הנשים אינן מורגלות בכך ודעתן קצרה מלהבין זאת. ועוד, דיש מי שסובר דלא מהני תנאי בזה".

אך כל זה לגבי נשים שבד"כ לא מגיעות לביהכ"ס ואין להם דבר שיזכיר להן לקבל השבת ותוספת שבת בזמן. אבל גברים שהם בד"כ הולכים לביהכ"ס ומקבלים תוספת שבת ב"מזמור שיר" הם לא נצרכים לתקנה זו, ולכן לא נוהגים לקבל השבת בהדלקה, ולכן סוברים הגרעק"א והחיי"א שיברכו ואח"כ ידליקו כעובר לעשייתן באופן הרגיל. וכן פסק ערוה"ש בסי' רס"ג י"ג, וכך משמע שהכריע הבה"ל (דהביא את דבריהם בסוף ואף דרך החיים שחולק והובא בראשית דבריו, לא חלק אלא מצד לא פלוג כדי לא לחלק בין גברים ונשים וכנ"ל).

ז. האם כל עדות המזרח פוסקים כדעת השו"ע?

מסתימת דברי השו"ע משמע שמברכין ולאחר מכן מדליקין. ואעפ"כ מצאנו

בעניין אחר (ועיין עוד בב"י או"ח סי' ס"ו אות ח' בשם הר"מ מקוצי שאפשר לברך אחרי עיי"ש). ובפרט בהדלקת הנר שהמצווה היא ההנאה מנר השבת ולכן ע"י כיסוי העיניים לא נהנים מהנר עד לאחר הברכה ולכן מיקרי "עובר לעשייתן", ואם כן ממה-נפשך אין כאן חשש ברכה לבטלה. ומכיוון שאין הלכה כבה"ג ועצם ההדלקה אינה פועלת קבלת שבת, אם תברכנה הנשים קודם ההדלקה ולא תקבלנה עליהן שבת - עלולות לשכוח לקבל על עצמן לאחר מכן, ועלולות להיגרם מכך תקלות חמורות כאי-קבלת תוספת שבת אולי אפילו עשיית מלאכה לאחר כניסת שבת ח"ו, כי אין פעולה מעשית שתדגיש להן את כניסתה של השבת (בניגוד לגברים השוהים בבית הכנסת) ונמצא חומרתן קולתן. ולכן הנהיגו שתקבלנה את השבת בהדלקה, וכדי לצאת מכל החששות הנ"ל הנהיגו שהנשים תדלקנה ולאחר מכן תברכנה, וכנ"ל.

ה. סיכום

נמצאנו למדים שלמרות שמעיקר הדין אין הלכה כבה"ג ואין הדלקת נרות שבת מחייבת קבלת שבת, אעפ"כ הנהיגו שהנשים תקבלנה את השבת בהדלקה לקיים תוספת שבת בזמנה וכדי למנוע תקלות של חילולי שבת ח"ו. וכדי שלא תצא תקלה מתקנה חשובה זו, הנהיגו שיברכו לאחר ההדלקה כהמהרי"ו שהובא ברמ"א.

וא"כ נראה שמנהג ביתו של השואל יסודתו בהררי קודש וע"כ חלים עליו דברי

מפני שמרן העדיף לצאת ידי כולם (ובשאלה למה בהל' חנוכה חשש מרן לבה"ג ובהל' שבת לא חשש - תירצנו בתשובה שכתבנו בהל' חנוכה עיי"ש). נמצאנו למדים מדברי מרן, שאם יש איזושהי סיבה להנהיג לקבל שבת בהדלקה, הרי זה ניתן. ואף כתב כן בפירוש בסי' רס"ג ד' כנ"ל. ולכן נראה שאותם פוסקים במקומותיהם ראו שנפיק חורבא בכך שההדלקה אינה מקבלת שבת, דנשים ממשיכות לעשות מלאכה ובאות להיכשל בחילול שבת ח"ו, ולכך התקינו כמנהג שתקבלנה נשים עליהם את תוספת שבת בהדלקה. אלא שבכדי שהתקנה לא תביא לקלקלה שיטעו בכיובי הפתילה, או שלא יבינו בתנאי וכנ"ל, התקינו שיברכו לאחר ההדלקה וכמהרי"ו הנ"ל. (והמעייין ב'שמש ומגן' סי' נ"ד ייווכח שהנשים שבאותן זמנים לא ידעו קרוא וכתוב, ובוודאי שלא ניתן היה לסמוך עליהן שתדענה להתנות קודם ההדלקה או להקפיד שלא לכבות את הנר המדליק). ומכיוון שהנהגה זו אינה סותרת את דברי מרן ממש, ובנוסף ע"י הנהגה זו נמנעים ממכשולים רבים, לכן העדיפו אותם פוסקים במקומותיהם להנהיג כהרמ"א. ומה שכתב ביחוד שבברכה שמברכים לאחר קיום המצווה יש חשש של ברכה לבטלה, מפני שאינה מוגדרת כ"עובר לעשייתן" - כבר כתב בשו"ת רעק"א (תנינא סי' י"ג) דבמצווה מתמשכת, אפשר לברך תוך כדי עשיית המצווה ועדיין הדבר נקרא "עובר לעשייתן", ואף מביא שם פוסקים הסוברים שבדיעבד ניתן לברך גם לאחר גמר המצווה, כל שלא הפסיק

ברכת הדלקת נרות שבת לאחר ההדלקה | 117

להדליק ולאחר מכן לברך כמנהגה.
וראויים הם הגאונים הנ"ל לסמוך עליהם.

הכתוב: "אל תטוש תורת אמך", כי המנהג
הוא דבר גדול לסמוך עליו. ותמשיך אימו